

- Lange, M. (1975). Elseviers paddestoelengids, 3e druk.
- Marxmüller, H. (1980). *Armillariella bulbosa* (Barla) Romagn. Bull. trimest. Soc. mycol. Fr. 96: pl. 221.
- Marxmüller, H. (1982). Honningsvampe. Svampe 5: 1-10 & 59-60.
- Moser, M. (1983). Die Röhrlinge und Blätterpilze, 5e ed. Stuttgart.
- Phillips, R. (1981). Paddestoelen en schimmels van West-Europa. Utrecht.
- Reijnders, A.F.M. (1983). Vijf soorten Honingzwammen. Coolia 26: 29-32.
- Rishbeth, J. (1982). Species of *Armillaria* in southern England. Pl. Pathol. 31: 9-17.
- Romagnesi, H. (1970). Observations sur les *Armillariella* (I). Bull. trimest. Soc. mycol. Fr. 86: 257-265.
- Romagnesi, H. (1973). Observations sur les *Armillariella* (II). Bull. trimest. Soc. mycol. Fr. 89: 195-206.
- Romagnesi, H. & Marxmüller, H. (1983). Étude complémentaire sur les Armillaires annelées. Bull. trimest. Soc. mycol. Fr. 99: 301-324.
- Ryman, S. & Holmasen, I. (1984). Svampar. Stockholm.
- Termorshuizen, A.J. (1984a). Taxonomie en oecologie van de geringde Europese Honingzwammen (*Armillaria mellea* (Vahl: Fr.) Kummer *sensu lato*). Doctoraalverslag vakgroep Vegetatiekunde, Planteneocologie & Onkruidkunde en Bosteelt, Landbouwhogeschool, Wageningen.
- Termorshuizen, A.J. (1984b). Honingzwammen gezocht. Coolia 27: 58-59.
- Vahl, M. (1790). Flora Danica, vol. VI (17). Kopenhagen.
- Watling, R. & Kile, G.A. & Gregory, N.M. (1982). The genus *Armillaria* - nomenclature, typification, the identity of *Armillaria mellea* and species differentiation. Trans. Br. mycol. Soc. 78: 271-285.

BOEKBESPREKINGEN

- RYMAN, S. & I. HOLMASEN, SVAMPAR, EN FELTHANDBOK.** Interpublishing, Stockholm (1984), (in het Zweeds, prijs Sfr. 119,- bij Flück-Wirth).
- KORHONEN, M. SUOMEN ROUSKUT (LACTARIUS SPECIES OF FINLAND).** Uitg. Finse Mycologische Vereniging (1984), (In het Fins, prijs Sfr. 68,- bij Flück-Wirth).

Deze twee recent verschenen fotoboeken zijn zeer de moeite waard, al zal de taal waarin ze geschreven zijn voor velen niet of moeilijk te begrijpen zijn. Het boek van Ryman en Holmasen bevat 1100 doorgaans goed geslaagde foto's van macromyceten; alle groepen zijn goed vertegenwoordigd: trilzwammen, koraalzwammen, Exobasidium, een groot aantal korstzwammen, waarvan vele die zelden worden afgebeeld, een 40-tal Boleten, waarbij enkele zeldzame soorten als *Porphyrellus porphyrosporus* en *Suillus aeruginascens*, een groot aantal plaatjeszwammen die het dikste deel van het boek vormen, en tenslotte een flink aantal ascomyceten. Wat het boek vooral aantrekkelijk maakt is het goede evenwicht tussen zeldzame, relatief vaak afgebeelde soorten, en de meer algemene, wat onaanzienlijkere soorten waarvan men veelal weinig of geen afbeeldingen vindt. De nomenclatuur is up to date, helaas ontbreken echter de auteursnamen bij de soorten. Voor diegenen die de Zweedse taal enigszins machtig zijn geeft het boek talloze nuttige determineersleutels bij kritische groepen. De inleiding van het boek bevat een aardig hoofdstuk over de biotopen en verspreiding en geeft determineersleutels tot alle afgebeelde groepen. Overigens geven de auteurs ook bij elke soort een verspreidingskaartje voor Scandinavië en Finland. Gezien het grote belang van dit boek: een vrij complete gids tot de macromyceten van gematigd en noord Europa, ware het te wensen dat er spoedig een Engelse of Duitse vertaling komt. De prijs is aan de hoge kant als u het bij Flück-Wirth bestelt, in Zweden is het boek waarschijnlijk voor minder te koop.

Het tweede fotoboek, dat van Korhonen, is van een totaal andere opzet. Het geeft een iconografie van één geslacht, namelijk *Lactarius*. Voor sommigen van u zal de naam Korhonen wellicht verbonden zijn aan de prachtige prentbriefkaarten die de Finse mycologische vereniging in de afgelopen jaren heeft uitgegeven. Korhonen is een begrip op het gebied van de fotografie van paddestoelen. De foto's in het *Lactarius*-boek zijn dan ook onveranderlijk van hoge kwaliteit: een goed evenwicht tussen esthetiek en wetenschap. De kleuren zijn goed, iets aan de koele kant, maar daardoor juist zo mooi. Van veel soorten wordt meer dan één afbeelding gegeven, zodat de variabiliteit goed tot zijn recht komt. Gezien de ligging van Finland, met eik en beuk in het uiterste zuiden en arctische toendra in het noorden, bevat het boek afbeeldingen van veel soorten die wij ook kennen, zoals *Lactarius blennius*, *L. quietus*, *L. volemus* etc. tot typisch arctisch-alpiene soorten als *L. salicis-herbaceae* en *L. dryadophilus*. De groep van *L. scrobiculatus* en *L. representaneus* is goed vertegenwoordigd met een aantal voor ons nieuwe namen als *L. leonis*, *L. olivinus*, *L. tuomikoskii* en *L. auriolla*. Afgezien van de korte Engelse samenvatting is de tekst voor ons volkomen onbegrijpelijk aangezien het Fins geen enkel aanknopingspunt vindt bij 'onze' taalgroep of het Latijn. Het ware ook hier te wensen dat er spoedig een vertaling komt, want voor de serieuze *Lactarius*-liefhebber, zowel als voor de liefhebber van mooie paddestoelenfoto's is dit boek onontbeerlijk. Ik zal proberen via mijn Finse mycologenvrienden in elk geval een Engelse vertaling van de sleutels te pakken te krijgen. Als dat me lukt zal ik er in Coolia melding van maken zodat belangstellenden erover kunnen beschikken. Machiel E. Noordeloos.

KITS VAN WAVEREN, E. THE DUTCH, FRENCH AND BRITISH SPECIES OF PSATHYRELLA. Persoonia Suppl. 2: 1-300 (1985). Prijs f 70,- (afgehaald bij het Rijksherbarium) of f 85,- (per post).

Op 19 april van dit jaar verscheen de lang verwachte bewerking van *Psathyrella* van de hand van ons erelid E. Kits van Waveren. In dit opus magnum van precies 300 bladzijden wordt een overzicht gegeven over 123 taxa (wel in de synopsis, maar helaas niet in het speciale gedeelte genummerd) van *Psathyrella*'s die voorkomen in Nederland, Frankrijk en Groot-Brittannië. De titel impliceert inderdaad dat de *Psathyrella*'s van andere landen vrijwel geheel buiten beschouwing zijn gebleven. Dit is buitengewoon jammer, omdat enkele recent beschreven soorten uit Centraal Europa (*P. berlinensis*, *P. saccharioides*, *P. suavissima*) niet in het boek zijn opgenomen en op geen enkele plaats worden vermeld. Met een iets ruimere visie had dit boek ongetwijfeld zeer aan betekenis voor mycologen in Centraal Europa gewonnen.

Psathyrella heeft altijd gegolden als een van de allermoeilijkste geslachten van de Agaricales. En het is de grootste verdienste van dit boek dat de soorten duidelijk tegenover elkaar worden afgegrensd en goed worden omschreven. De per sectie gegeven determinatiesleutels tot de soorten zijn logisch opgebouwd en de coupletten bestaan uit duidelijk contrasterende alternatieven. Ook de sleutel tot de ondergeslachten en secties is praktisch goed bruikbaar, en wekt tevens de indruk van natuurlijkheid. Afwijkende soorten (die helaas in elke natuurlijke indeling voorkomen) worden zonnig onder beide alternatieven uitgesleuteld.

Een nieuwe infragenerieke classificatie, gebaseerd op de gemiddelde sporelengte en het patroon van cheilocystiden langs de lamelsnede, wordt door Kits van Waveren voorgesteld. Zijn indeling wijkt nogal wat af van andere, overigens niet in detail besproken indelingen van Romagnesi, Singer en A.H. Smith. De discussie over deze nieuwe indeling is overigens zeer beknopt gehouden. Het hoofdstuk over het taxonomisch belang van de verschillende kenmerken is evenwichtig; vooral door de uitgebreide

discussies over variabiliteit van de kenmerken wint dit gedeelte zeer aan waarde. De conclusie dat kenmerken van het velum universale zeer variabel (en dus op taxonomisch hoog niveau moeilijk bruikbaar) zijn, is overtuigend.

In *Psathyrella* heeft zich onafhankelijk van het klassieke morfologische soortsbegrip recentelijk een genetisch soortsbegrip, gebaseerd op kruisingsexperimenten, ontwikkeld. Helaas, maar niet onverwacht, lopen deze concepten niet parallel. Het hoofdstuk waarin dit probleem besproken wordt, is bijzonder interessant. Het ware te wensen dat veel meer systematici zo expliciet op deze problematiek ingingen. Helaas wordt naar mijn idee wel iets te lichtvaardig heengestapt over het probleem van intermediaire varianten tussen twee (schijnbaar) goed gedefiniëerde soorten, zoals bij *P. gracilis* en *P. microrhiza*. De meer radicale oplossing dat beide taxa samengevoegd moeten worden, wordt nauwelijks bediscussieerd. Ook is niet duidelijk hoe dergelijke intermediairen benoemd zouden moeten worden.

Het belangrijkste deel van dit boek is uiteraard het speciale gedeelte met determineersleutels, uitgebreide beschrijvingen en illustraties. De kwaliteit van de sleutels dient hier nogmaals geroemd te worden. Sommige tekeningen zijn helaas wat te compact gemonteerd waardoor ze artistiek aan kwaliteit verliezen en wat minder informatief worden. De lijst van bestudeerde collecties bevat helaas niet in alle gevallen ook de type-collectie.

De nomenclatuur van de soorten is aangepast aan de thans geldende regels; waar deze nog niet eenduidig waren, zoals bij *P. gracilis* / *P. corrugis* is voor een conservatieve benadering gekozen. Vermoedelijk zijn evenwel niet alle oude namen gecontroleerd op onwettigheid wegens homonymie of overbodigheid, en een enkele aanvullende naamsverandering zal (helaas) nog wel nodig blijken. Overigens blijkt ook in dit geval dat de nieuwe nomenclatuurregels niet zeer destabiliserend hebben gewerkt; de meeste namen konden behouden blijven. Bijzondere vermelding verdient ook de door C. Bas uitgewerkte infragenerieke nomenclatuur. Bij mijn weten is dit de meest uitgewerkte nomenclatorische lijst die ooit bij de Agaricales is gepubliceerd. Het uitzoeken ervan moet ongetwijfeld een gigantisch karwei geweest zijn, en zijn inspanningen in deze (en ook in andere aspecten van het boek) worden terecht geëerd in de nieuwe soort *P. basii*.

De enkele hierboven aangehaalde kritiekpunten mogen uiteraard niet de aandacht afleiden van de conclusie dat dit een monografie van hoge kwaliteit is die het waard is door elke mycoloog aangeschaft te worden. Nu dit werk is verschenen, kan geen zichzelf respecterende mycoloog het zich meer veroorloven om *Psathyrella*'s te laten staan!

Thomas W. Kuyper.